

Socialdepartementet

103 33 Stockholm

Förlängt undantag från vissa bedömningar inom sjukpenning vid uppskjuten vård eller rehabilitering

(S2022/04065)

Sammanfattning

Försäkringskassan har inte några synpunkter på att det tillfälliga undantaget från bedömningen mot normalt förekommande arbete till följd av spridningen av covid-19 (27 kap. 49 a § socialförsäkringsbalken, nedan benämnd undantagsbestämmelsen) förlängs till och med den 31 december 2023.

Försäkringskassan anser att den i promemorian föreslagna övergångsbestämmelsen innebär ett fränsteg från den rättsliga systematik som finns i socialförsäkringsbalken. Om regeringen avser att införa den föreslagna övergångsbestämmelsen bör den omformuleras.

Allmänna synpunkter

Försäkringskassan konstaterar att tiden för att svara på remissen varit mycket kort. Den korta tiden har försämrat myndighetens möjligheter att göra en fullständig analys av förslagen och lämna fullt ut genomarbetade synpunkter.

2.2 Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken, och

4. Förlängt undantag från vissa bedömningar inom sjukpenningen vid uppskjuten vård

Försäkringskassan har inte några synpunkter på att undantagsbestämmelsen förlängs till och med den 31 december 2023. Försäkringskassan vill dock framhålla att den presumptionsregel som finns i undantagsbestämmelsens tredje stycke med tiden riskerar att bli mindre begriplig. Om det skulle bli aktuellt att förlänga undantagsbestämmelsens giltighet ytterligare, bör den utformas något mer generellt och inte ha en sådan direkt koppling till sjukdomen covid-19.

2.3 Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken, och

4. Förlängt undantag från vissa bedömningar inom sjukpenningen vid uppskjuten vård

Av 113 kap. 7 § andra stycket socialförsäkringsbalken följer att omprövning inte får avse en fråga som har avgjorts efter omprövning eller av domstol. Bestämmelsen ger uttryck för att Försäkringskassans beslut får negativ rättskraft. En ny prövning kan alltså inte ske då saken är densamma. Det är inte heller möjligt att ompröva Försäkringskassans grundbeslut i de situationer då den enskilde inte i rätt tid begärt omprövning. Även i sådana situationer saknar den försäkrade möjlighet att på nytt få en prövning av samma sak.

En följd av den negativa rättskraften är alltså att den enskilde – om saken anses vara densamma – endast kan få sin ansökan om en viss förmån prövad en gång genom ett grundbeslut, som sedan kan omprövas och överklagas i behörig ordning.

Den föreslagna övergångsbestämmelsen innebär ett avsteg från den systematik som annars gäller för de förmåner som Försäkringskassan handlägger. Försäkringskassan kommer att få hantera de ärenden som omfattas av bestämmelsen på ett nytt sätt. Det framgår inte av promemorian vilka överväganden som gjorts utifrån dessa aspekter och vilken konsekvensanalys som lagts till grund för förslaget.

Försäkringskassan har vidare synpunkter på den föreslagna övergångsbestämmelsens utformning.

Begreppet *har rätt till sjukpenning* är oklart och bör ersättas. Det är svårt att få överblick över vilken personkrets som omfattas av bestämmelsen. En försäkrad kan till exempel befinna sig i ett sjukpenningberättigande tillstånd, utan att ha ansökt om sjukpenning. Försäkringskassan anser därför att övergångsbestämmelsen bör omformuleras. Förslagsvis kan bestämmelsen inledas med *den som för den 31 december 2022 har beviljats sjukpenning*. På så sätt framgår det att enbart de försäkrade som den 31 december 2022 varit beviljade sjukpenning med stöd av undantagsbestämmelsen omfattas av övergångsbestämmelsen.

Begreppet *för tid därefter* är oklart och bör ersättas. Den föreslagna lydelsen av övergångsbestämmelsen kan medföra att de försäkrade som ingår i personkretsen får en i princip obegränsad möjlighet att få rätten till sjukpenning prövad på nytt. Detta eftersom tid efter den 31 december 2022 innefattar all framtid. Övergångsbestämmelsens giltighet i tid bör därför avgränsas. Det kan till exempel ske genom att ange att rätten att få frågan om sjukpenning prövad gäller så länge det är fråga om samma sjukperiod som låg till grund för beviljandet av sjukpenning den 31 december 2022.

Det behöver även förtydligas på vilket sätt som den försäkrade kan få frågan om sjukpenning prövad. Det framgår inte om den försäkrade ska lämna in en ny ansökan om sjukpenning, i enlighet med 110 kap. 4 § socialförsäkringsbalken, eller om en prövning också kan inledas på annat sätt.

Därtill behöver det förtydligas vad prövningen omfattar. Enligt övergångsbestämmelsen har den försäkrade rätt att få frågan om sjukpenning prövad. Formuleringen kan närmast tolkas som att den försäkrade har rätt till en ny fullständig prövning av frågan om sjukpenning, det vill säga en prövning enligt hela rehabiliteringskedjan. I promemorians överväganden anges dock att den försäkrade ska få sin rätt till sjukpenning prövad enligt undantagsbestämmelsen. Denna formulering ger snarare intrycket av att prövningen är partiell och enbart omfattar en prövning av rätten till sjukpenning enligt undantagsbestämmelsen.

5.3 Myndigheter

Den omständigheten att förlängningen av undantagsbestämmelsens giltighet har initierats så pass nära dess ikraftträdande medför konsekvenser i form av merarbete för Försäkringskassan. Försäkringskassan måste snabbt sprida information om den förestående förlängningen i verksamheten. Vidare kan vissa ärenden som redan prövats komma att behöva prövas på nytt.

En eventuell fortsatt förlängning av undantaget bör ske med bättre framförhållning för att minska konsekvenserna för Försäkringskassan och för de enskilda.

Försäkringskassan har inte några synpunkter på förslagen i övrigt.

Beslut i detta ärende har fattats av tf. rättschef Marie Axelsson i närvaro av avdelningschef Ulrika Havossar och rättslig expert Marcus Lundén, den senare som föredragande.

Marie Axelsson

Marcus Lundén